

**EUROPAI RASSZIZMUS
ES INTOLERANCIA-ELLENES BIZOTTSAG**

**AZ ECRI ÁLTALÁNOS IRÁNYELV
AJÁNLÁSA NO. 4:**

**ORSZÁGOS FELMÉRÉSEK A DISZKRIMINÁCIÓ
ÉS RASSZIZMUS MEGTAPASZTALÁSÁVAL
ÉS ÉRZÉKELÉSÉVEL KAPCSOLATBAN,
A POTENCIÁLIS ÁLDOZATOK SZEMSZÖGÉBŐL**

Elfogadva 1998. március 6

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Secretariat of the European Commission against Racism and Intolerance
Council of Europe
F-67075 Strasbourg cedex
Tel: +33(0)3 88 41 29 64 - Fax:+33(0)3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

web site: www.coe.int/ecri

Az Európai Rasszizmus és Intolerancia-ellenes Bizottság,

Felidézve az Európa Tanács tagállamai állam- és kormányfői által azok bécsi, 1993. október 8-9-én tartott csúcstalálkozóján elfogadott nyilatkozatot;

Felidézve, hogy a nyilatkozat részeként megfogalmazott, a rasszizmus, idegengyűlölet, antiszemitizmus és intolerancia elleni küzdelemre vonatkozó cselekvési terv arra szólította fel a Miniszterek Tanácsát, hogy állítsa fel az Európai Rasszizmus és Intolerancia-ellenes Bizottságot egy olyan mandátummal, melybe többek között beletartozik általános politikai ajánlások megfogalmazása a tagállamok felé;

Felidézve továbbá az Európa Tanács tagállamai állam- és kormányfői második, Strasbourgban 1997. október 10-11-én tartott csúcstalálkozóján elfogadott zárónyilatkozatot és cselekvési tervet;

Hangsúlyozva, hogy ezen zárónyilatkozat megerősíti, hogy az Európa Tanács tagállamainak célja egy szabadabb, toleránsabb és igazságosabb európai társadalom felépítése, és hogy ez a rasszizmus, idegengyűlölet, antiszemitizmus és intolerancia elleni küzdelem fokozását igényli;

Felidézve, hogy 1. számú általános politikai ajánlásában az ECRI felszólította a tagállamokat, hogy - amikor és ahol ez megfelelő - az adatvédelemről és a magánélet védelméről szóló európai törvényekkel, szabályozással és ajánlással összhangban gyűjtsenek olyan adatokat, melyek segítenek az olyan csoportok helyzetének és tapasztalatainak felmérésében és értékelésében, amelyek különösképp

sérülékenyek a rasszizmus, idegengyűlölet, antiszemitizmus és intolerancia szempontjából;

Hangsúlyozva, hogy a rasszista vagy diszkriminatív cselekményekkel, valamint a kisebbségi csoportok helyzetével kapcsolatban az élet minden területén gyűjtött statisztikai adatok alapvetően fontosak a problémák azonosításához és politikák kidolgozásához;

Meggyőződve arról, hogy az ilyen statisztikai adatokat ki kell egészíteni a viszonyulásokról, véleményekről és érzékelésekről gyűjtött adatokkal;

Ezen tekintetben, figyelembe véve, hogy az általában a lakosság körében végzett felmérések mellett a célzott felmérések, melyek a rasszizmussal és diszkriminációval szembesülő potenciális áldozatok tapasztalataira és érzékelésére kérdeznak rá, újszerű és értékes információs forrással szolgálnak;

Figyelembe véve, hogy az ilyen felmérések eredményei számos olyan módon felhasználhatók, melyek rávilágítanak a problémára és javítják a helyzetet;

Figyelembe véve emellett, hogy a potenciális áldozatok tapasztalatainak és érzékelésének érvényesként történő elismerése fontos üzenetet hordoz a népegyeség egészére, valamint a sérülékeny csoportok felé egyaránt;

Üdvözölve a tényt, hogy ilyen felmérést már több tagállamban szerveztek;

Jelezve, hogy ilyen felmérések Európa-szerte történő megszervezése részletesebb képet adna a rasszizmus és diszkrimináció helyzetének megajzolásához nemzeti és európai szinten;

azt ajánlja a tagállamok kormányainak, hogy tegyenek lépéseket annak biztosítására, hogy szerveződjenek nemzeti felmérések a rasszizmus és diszkrimináció potenciális áldozatok szemszögéből történő megtapasztalásával és érzékelésével kapcsolatban, melyek inspirációjukat a jelen ajánlás mellékletében található irányelvekből merítik.

Melléklet az ECRI 4. általános politikai ajánlásához

Irányelvek a rasszizmus és diszkrimináció potenciális áldozatok szemszögéből történő meg tapasztalásával és érzékelésével kapcsolatban végzendő felmérésekhez

I. A felmérés általános céljai

1. A jelen ajánlásban felvázolt típusú felmérés célja, hogy a rasszizmus és intolerancia problémáiról a tényleges és potenciális áldozatok szemszögéből lehessen képet kapni. Ezen újszerű megközelítés azt jelenti, hogy a rasszista, idegengyűlölő, antiszemita és intoleráns cselekményekre érzékeny csoportok tagjai között felmérést végeznek, melynek kérdései információt kérnek ezen személyek rasszizmussal és diszkriminációval kapcsolatos tapasztalatairól, és hogy miként észlelik annak a társadalomnak ilyen típusú különféle aspektusait, amelyben élnek. A gyűjtött adatok a sérülékeny csoportok tagjainak érzékelésére és tapasztalataira vonatkoznak. Az ilyen adatok kiegészíthetők és gazdagíthatók azon számosabb adathalmazzal, amely a különféle területeken megjelenő rasszista incidensekre és diszkriminációs szintekre, továbbá a többségi népességnek a kisebbségi csoportokkal, valamint a rasszizmus és intolerancia kérdéseivel kapcsolatban alkotott véleményére és hozzáállására vonatkozik.

II. A felmérések gyakorlati megszervezése

2. Az ilyen felmérések megtervezését és kivitelezését olyan kutatókra vagy intézetekre lehetne bízni, akik/amelyek már rendelkeznek tapasztalattal a rasszizmus és intolerancia területén, a terepmunkát pedig felméréseket végző kutatótestületek végezhetik.
3. A felmérésben "kategóriaként" kiválasztott kisebbségi csoportokat a nemzeti körülmények határozzák meg, és ezek magukban foglalhatják pl. a bevándorló csoportokat, a nemzeti kisebbségeket és/vagy egyéb sérülékeny csoportokat.
4. Annak meghatározásában, hogy melyik csoport szerepeljen "kategóriaként", a figyelembe veendő tényezők között szerepelhet a célpopuláció nagysága, és az egyes csoportok ellen irányuló diszkrimináció fokával kapcsolatos, már rendelkezésre álló információ (pl. alkalmazási statisztikák, diszkriminációval kapcsolatos panaszokra vonatkozó információk, stb.).
5. Bázis-összehasonlítás céljából "kontroll" vagy "kontraszt"-csoportok felmérésbe történő felvétele is indokolt lehet, pl. egy olyan kisebbségi csoporté, amelyről általában úgy tűnik, hogy nem szembesül nagy problémákkal a diszkriminációval és rasszizmussal kapcsolatban.
6. A felmérés megszervezését elősegítik az olyan változókra vonatkozó jó népszerűségi statisztikák, mint pl. születési hely, etnikai eredet, felekezeti hovatartozás, anyanyelv, állampolgárság, stb. Ha ilyen típusú népszámlálási adatok nem állnak rendelkezésre, alternatív eszközöket kell találni a szóban forgó válaszadók azonosításához és eléréséhez.
7. Figyelembe kell venni, hogy egyes csoportok, melyek különös kockázatnak vannak kitéve a rasszizmus és diszkrimináció szempontjából - pl. illegális bevándorlók -, esetleg nagyon nehezen megközelíthetők egy ilyen felméréssel.

III. A felmérés megtervezése

8. A társadalmi-gazdasági hátteret és egyéb tényrészleteket vizsgálók mellett a felmérésben szereplő kérdések az alábbi széles értelemben vett kategóriákba tartozhatnak:
- konkrét helyzetekre vonatkozó kérdések, úgymint kapcsolatok különféle hatóságokkal (pl. rendőrség, egészségügy, szociális-jóléti és oktatási intézmények), egyéb intézményekkel (pl. bankok, szállásadó cégek), és testületekkel/szervezetekkel (pl. munkaadók, éttermek, szórakozóhelyek, boltok): a kérdések rákérdezhetnek, hogy a válaszadók meghatározott időszak alatt (pl. elmúlt év, utóbbi öt év) hányan váltak áldozatává méltánytalan bánásmódnak kisebbségi csoporthoz való tartozásuk miatt, és milyen méltánytalan bánásmódot tapasztaltak.
 - a társadalomban egyenlőként való részvétel érzékelt lehetőségeire vonatkozó kérdések, a kifejezetten a kisebbségi csoportok helyzetének javítását célzó intézkedések ismerete, és az, hogy ezek a lehetőségek mennyire váltak valóra (ide tartozhatnak pl. az oktatásban és szakképzettségben való sikeresség, illetve a munkavállalási lehetőségek).
 - az érzékelésre és viszonyulásra vonatkozó kérdések: a lefedett kérdéskörök magukban foglalhatják - amennyiben alkalmazhatóak - az intézményekbe vetett bizalom szintjét, a bevándorlási vagy migrációs politikákhoz való hozzáállást, az ország rasszistaként vagy idegengyűlölőként való értékelését, a vallással kapcsolatos problémákat, az egyéb csoportokhoz való hozzáállást, a többségi népelességgel való kapcsolatteremtés nehézségeit, a befogadó országgal és a származási országgal való azonosulást, a maradási vagy hazatérési terveket, azt, hogy hol érzi magát valaki leginkább "otthon", stb. Ilyen témák bevitelével lehetővé válik érdekes kapcsolatok felfedése a megtapasztalt diszkrimináció és a különféle hozzáállások és érzékelések között.
9. Megjegyzendő, hogy ezek a kérdések főleg a diszkrimináció *szubjektív megtapasztalásával* kapcsolatban generálhatnak adatokat. Ugyanakkor mindig rendkívül nehéz a diszkriminációra irányuló cselekmények objektív és "in vivo" tanulmányozása, amint azok az élet különféle területein megjelennek. A szubjektíve tapasztalt diszkriminációra vonatkozó jelentések jelzésként értékesek, főleg, mikor ezeket egyéb típusú információval is össze lehet vetni, pl. munkanélküliségi statisztikákkal, rendőrségi nyilvántartásokkal, felvett panaszokkal, stb.

IV. Utófelmérések

10. Bizonyos időn keresztül utófelméréseket is lehet végezni, annak érdekében, hogy a diszkrimináció és rasszizmus idő függvényében változó mintáit fel lehessen fedni, illetve hogy egyéb csoportokat is be lehessen vonni.
11. A felmérés eredményei sokféleképpen felhasználhatók, pl. olyan területek felderítésében, ahol különösképpen szükség van intézkedések megtételére; olyan politikák értékelésében és kidolgozásában, amelyek figyelembe veszik az érintett csoportok tapasztalatait és aggodalmait; abban, hogy a közvélemény jobban ismerje meg és értse meg a diszkrimináció problémáit az áldozatok szemszögéből; és abban, hogy az egyes intézmények bizonyos területein dolgozók tudják, hogy a kisebbségi csoportok miként tekintenek intézményeikre és az azok által folytatott gyakorlatra (pl. rendőrség, munkaadók, szolgáltatók, stb.).

